

ΘΕΜΑ 2<sup>ο</sup>

ΚΕΙΜΕΝΟ: (Θουκυδίδης, Β, 11)

- Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσὶν· ὁμῶς δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων
- 5 χείρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν. οὐκ οὖν χρή, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἔνεκα ἀμελέστερόν τι παρσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ
- 10 τινὰ ἥξειν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται· πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλήθος δεδιὸς ἄμεινον ἡμύνατο τοὺς πλείονας διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρσκευοῦς γενέσθαι. χρή δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δ' ἔργῳ δεδιότας παρσκευασθαι· οὕτω γὰρ πρὸς τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εὐψυχότατοι ἂν εἶεν πρὸς τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι.

## ΣΧΟΛΙΑ

2. **ἡμῶν αὐτῶν**: γενική συγκριτική 'ὅσοι εἶναι μεγαλύτεροι στην ηλικία από εμάς'. **πολέμων**: γεν. αντικειμενική.
3. **ὁμῶς...ἐξήλθομεν**: 'ὁμῶς ἐξήλθομεν οὐπω ἔχοντες μείζονα παρασκευὴν τῆσδε <τῆς παρασκευῆς>' *'ὁμῶς βγήκαμε από την Πελοπόννησο χωρίς μέχρι τώρα να έχουμε μεγαλύτερη προετοιμασία από αυτήν εδώ <την προετοιμασία>'*. **τῆσδε**: γεν. συγκριτική. **μείζονα**: κατηγορηματικός προσδ. 'που να είναι μεγαλύτερη'. **παρασκευὴν**: αντικείμενο στο 'ἔχοντες'. **ἔχοντες**: τροπική μετοχή. **δυνατωτάτην**: επιθετικός προσδ. 'η οποία είναι πολύ ισχυρή'.
4. **πλείστοι καὶ ἄριστοι**: με το 'στρατεύοντες', κατηγορ. προσδιορισμοὶ 'εκστρατεύοντας με το να είμαστε και πάρα πολλοί, αλλά και οι πιο ικανοί'.
5. **ἡμῶν αὐτῶν**: γεν. κτητική στο 'τῆς δόξης'. **τῆς δόξης**: γεν. συγκρ. **ἐνδεεστέρους**: κατηγορούμ. **τῇδε τῇ ὁρμῇ**: δοτ. της αιτίας.
6. **εὐνοίαν ἔχουσα**: αιτιολ. μτχ. 'διότι βλέπει ευνοϊκά'. **διὰ τὸ ἔχθος**: 'επειδὴ μισούν'. **Ἀθηναίων**: γεν. αντικειμ. 'επειδὴ μισούν τους Ἀθηναίους'. **πρᾶξαι**: αντικείμενο στο 'εὐνοίαν ἔχουσα'.
7. **οὐκ οὖν χρή**: 'δεν πρέπει'. **εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν**: 'αν φανόμαστε σε κάποιον', υποθετική πρόταση με απόδοση το 'οὐκ οὖν χρή'. **πλήθει ἐπιέναι**: 'ὅτι προχωρούμε με μεγάλο πλήθος', η δοτική της συνοδείας. **καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι**: 'καὶ <εἰ> ἀσφάλεια πολλή <δοκεῖ> εἶναι' 'κι ἀσφάλεια μεγάλη φαίνεται ὅτι υπάρχει'. **μὴ ἂν ἐλθεῖν**: συμπερασματικό απαρέμφατο από το 'ἀσφάλεια πολλή'· το απρμφ. εἶναι δυνατικό, και ισοδυναμεί με συμπ. πρότ. 'ὥστε μὴ ἂν ἔλθοιεν οἱ ἐναντίοι ἡμῖν' 'και ἀσφάλεια φαίνεται ὅτι υπάρχει πολλή, ὥστε να μην εἶναι δυνατόν να ἔλθουν οι εχθροὶ ἐναντίον μας'· το ἴδιο στον Σοφ. Ο.Τ. «Μιᾶς τρέφῃ πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ μήτ' ἄλλον ὅστις φῶς ὀρᾷ βλάψαι ποτ' ἂν = βρίσκεισαι σε βαθύ σκοτάδι, ὥστε μήτε ἐμένα μήτε ἄλλον ἄνθρωπο που βλέπει το φῶς να εἶναι δυνατόν να βλάψεις», το ἴδιο Σοφ. Τραχ. 669.
8. **τοὺς ἐναντίους ἡμῖν**: υποκείμενο στο 'μὴ ἂν ἐλθεῖν'. **διὰ μάχης**: εμπρόθετος τρόπου 'με εχθρικές διαθέσεις'. **τούτων ἔνεκα**: 'για ὅλους αυτούς τους λόγους που ανέφερα προηγουμένως'. **ἀμελέστερόν τι**: 'με μεγαλύτερη αδιαφορία σε κάτι'. **παρσκευασμένους**: συνημ. τροπική μετοχή στο ενν. 'ἡμᾶς'. **χωρεῖν**: υποκείμενο στο 'οὐκ οὖν χρή'.
9. **πόλεως ἐκάστης**: διαιρετική, 'ἀπὸ κάθε πόλις'. **ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην**: υποκείμενα στο 'προσδέχεσθαι' και 'ἥξειν'. **τὸ καθ' αὐτόν**: 'στο τμήμα που εκείνος θα βρίσκεται'.
10. **ἥξειν**: αντικείμενο στο 'προσδέχεσθαι' με ταυτοπροσωπία. **ἐξ ὀλίγου**: 'χρόνου'. **τὰ πολλὰ**: 'τις περισσότερες φορές'. **δι' ὀργῆς**: 'με ἔνταση, πάθος'.
11. **τὸ ἔλασσον πλήθος**: 'το αριθμητικά μικρότερο στρατεύμα'. **δεδιὸς**: αιτ. μτχ. **διὰ τὸ ...γενέσθαι**: εμπρ. της αιτίας. με υποκείμενο το ενν. 'τούς πλείονας'.

- 12. καταφρονούντας:** *‘επειδή έδειχναν περιφρόνηση’*: η μετοχή του ενν. δείχνει διάρκεια είτε στο παρόν, είτε και στο παρελθόν, αρκεί να εξαρτάται – όπως εδώ – από ιστορικό χρόνο. . **άπαρασκεύους:** κατηγορούμενο στο ενν. *‘τους πλέονας’*. **έν τη πολεμία:** *‘όταν βρίσκονται σε εχθρικό έδαφος’*. **τῇ μὲν γνώμῃ:** *‘όσον αφορά τις αποφάσεις’*. **θαρσαλέους:** επιρρ. κατηγορ. του τρόπου. **στρατεύειν:** *‘τινάς’*.
- 13. τῷ δ' ἔργῳ:** *‘στην πράξη’*. **δεδιότας:** τροπική μτχ. συνημμ. στο ενν. *‘τινάς’*.

### ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Άνδρες Πελοποννήσιοι και σύμμαχοι, και οι γονεείς μας πολλές εκστρατείες έκαναν και μέσα στην ίδια την Πελοπόννησο, αλλά και εκτός αυτής, και όσοι από εμάς είναι μεγαλύτεροι στην ηλικία δεν είναι άπειροι από πολεμικές επιχειρήσεις. Όμως χωρίς να έχουμε μέχρι τώρα προετοιμασία μεγαλύτερη από αυτήν εδώ βγήκαμε έξω από την χώρα μας, αλλά και εναντίον μιας πόλης ιδιαιτέρως ισχυρής τώρα βαδίζουμε και εμείς οι ίδιοι εκστρατεύοντας μεγάλο αριθμό στρατευμάτων και με γενναίотατους άνδρες. Είναι λοιπόν δίκαιο να μην φανούμε εμείς κατώτεροι από τους γονεείς μας, αλλά ούτε κατώτεροι από της φήμης που οι ίδιοι έχουμε. Διότι ολόκληρη η Ελλάδα με αυτήν την εξόρμησή μας έχει αναταραχθεί και έχει στραμμένη την προσοχή της, περιμένοντας με χαρά εξ αιτίας του μίσους της προς τους Αθηναίους να κάνουμε εμείς αυτά που έχουμε σχεδιάσει. Δεν πρέπει λοιπόν, αν σε κάποιον δίνουμε την εντύπωση ότι κάνουμε επίθεση με πολλούς άνδρες, και αν μεγάλη ασφάλεια φαίνεται να υπάρχει, ώστε να μην είναι δυνατόν να έρθουν οι εχθροί εναντίον μας με πρόθεση να πολεμήσουν, εξ αιτίας όλων αυτών να βαδίζουμε προετοιμασμένοι με λιγότερη φροντίδα σε κάτι, αλλά ο κάθε αρχηγός πόλης και ο κάθε στρατιώτης πάντοτε πρέπει να περιμένει ότι θα φτάσει σε κάποιο κίνδυνο, όσον αφορά το μέρος στο οποίο θα βρίσκεται. Διότι ό,τι σχετίζεται με τον πόλεμο είναι απρόβλεπτο, και στο μεγαλύτερο μέρος τους οι πολεμικές επιχειρήσεις γίνονται σε σύντομο χρονικό διάστημα και κάτω από πίεση. Και πολλές φορές ένα στράτευμα με μικρότερο αριθμό στρατιωτών, επειδή αισθάνθηκε φόβο, απέκρουσε πολύ καλύτερα τους αριθμητικά περισσότερους, επειδή εκείνοι ήσαν απροετοίμαστοι λόγω του ότι έδειξαν περιφρόνηση. Πρέπει λοιπόν πάντοτε όταν οι στρατιώτες βρίσκονται σε εχθρικό έδαφος, να εκστρατεύουν με θάρρος όσον αφορά τις αποφάσεις τους, και να προετοιμάζονται με αυτοσυγκράτηση όσον αφορά τις πράξεις τους. Έτσι λοιπόν και απέναντι στην επίθεση στους εχθρούς μπορεί να είναι πιο γενναίοι, και απέναντι στις στρατιωτικές αποστολές πιο ασφαλείς.

### ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

- Όταν ένα επίθετο είναι άναρθρο, τότε τρεις λύσεις έχει συντακτικά: i) να είναι κανονικό κατηγορούμενο σε συνδετικό ρήμα, ii) να είναι Επιθετικός προσδιορισμός, iii) να είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός.
- Προσέξτε την διάκριση μεταξύ Επιθετικού και Κατηγορηματικού προσδιορισμού μέσα στο πιο πάνω κείμενο. Το επίθετο *‘μείζονα παρασκευήν’*, 3’ είναι κατηγορηματικός, διότι μεταφράζεται ως *‘προετοιμασία που να είναι μεγαλύτερη’*, κι όχι *‘προετοιμασία που είναι μεγαλύτερη’*. Η προσθήκη του *‘να’* αλλάζει τα δεδομένα.
- Προσέξτε πώς κάποιες εκφράσεις, όπως *‘εὐνοϊαν ἔχω’* παίρνει αντικείμενο σε απαρέμφατο.
- Μη ξεχάσετε την διάκριση μεταξύ των *‘οὐκουν = ἄρα λοιπόν όχι / δεν..’*, και *‘οὐκούν = ἄρα λοιπόν ναι...’*
- Προσέξτε πώς ακριβώς το ρήμα *‘δοκοῦμεν’*, 7’ μεταφέρεται στην επόμενη πρόταση ως εννοούμενο, αλλά έχοντας γίνει *‘δοκεῖ’*. Αυτό θα έπρεπε να το καταλάβετε εκ του γεγονότος ότι μετά τον *‘καί’* υπάρχει μία ονομαστική *‘ἀσφάλεια πολλή’*, η οποία το μόνο που μπορεί να κάνει ως ονομαστική είναι να γίνει υποκείμενο σε ρήμα, και επειδή δεν υπάρχει, πρέπει να γίνει μεταφορά κάποιου προηγούμενου.
- Προσέξτε την ανάλυση του δυνητικού απαρεμφάτου *‘μὴ ἂν ἔλθῃν’*. Τα δυνητικά απρμφ. αναλύονται αναλόγως του νοήματος είτε σε Δυνητ. Οριστ. Ιστορικού χρόνου για αντίθετο του πραγματικού, ή για το δυνατόν στο παρελθόν, είτε σε Δυνητ. Ευκτική για το δυνατόν σε παρόν και μέλλον. Προσέξτε επίσης την μετάφραση του *‘μή’* στο απαρέμφατο, που παραπέμπει σε πρόταση επιθυμίας κι όχι κρίσεως.
- Προσέξτε πόσο αρκετά μακριά βρίσκεται πολλές φορές το άρθρο από το απαρέμφατο, όπως στο *‘διὰ τό ... γενέσθαι’*